

Evadarea din limitat

Despre cum și ce trebuie să facem
pentru devenirea țării noastre

CUPRINS

Introducere.....	11
Despre eternizarea pe funcții în învățământul superior	17
Marele blat.....	18
Nu luăm prizonieri	21
Superman-ul de carton al politicii noastre	24
Iertare, Domnule Președinte !!!	27
Despre natura socială a bogăției.....	30
Eșuăm???!!!	33
Lovitura de partid și de stat.....	36
Rădăcinile natural-sociale ale sindromului <i>Să moară și capra vecinului</i> și șansele noastre de a „evada din limitat”	39
Inflația ca atentat la libertatea umană.....	54
Impozitul pe profit a murit.....	59
Catedrala Mântuirii Neamului, sau pragul civilizațional dincolo de care trebuie să pășim	64
Despre plafonarea prețurilor sau cum revenim pe drumurile cunoscute ale tiraniei	67
Economia de război	70
Pomana.....	73
Noua ordine (economică) mondială.....	76
Emil Constantinescu, sau demnitatea pe care am luat-o ca pe un semn de slăbiciune.....	79
Definiția inflației.....	82
Inflația planetară contemporană	96
Despre identitate este vorba.....	99
Cine și cum conduce universitățile?	102
O lume absurdă, pe care nu o dorim.....	105
Plagiatul ca armă de compromitere și șantaj	108
Împotriva domnului președinte	111
Îmbogățirea imorală pe timp de război/inflație	114

Noua ordine mondială, de secol XXI.....	117
Băncile, sau instituțiile otrăvite din viața noastră	121
Clima și geografia, temelii ale dezvoltării civilizației.....	124
Prosperitatea nu este totul și nu mai este de ajuns	127
Stagflația	130
Arestarea inflației	133
Patriotismul ca măgărie.....	136
Morala subțire a plagiatorului și vremurile de război	139
Să ne rugăm pentru viața noastră	142
Despre primitivismul uitat al țărânului român	145
Profeții apocalipsei și visul lor de a ne rupe de lumea civilizată	148
Criptomonedele nu sunt bani	151
Globalizarea nu este un proiect politic.....	155
Declarația individuală de venituri și avere.....	158
Ce mai înseamnă să fii un bun român?	161
Despre Schengen și Austria, sau cât de mic trebuie să fii pentru a arunca paltonul pe mașină	164
Copilul călare pe porc sau falsul conflict dintre tradiție și modernitate	167
Copilul călare pe porc	170
Gustul amar al înfrângerii	173
Cum ajungi profesor universitar într-o țară abandonată	176
Noua ordine (economică) mondială.....	179
Petarda din mâna prostului.....	182
Pericolul pe care îl implică organizarea de către licee a admiterii în clasa a IX-a	185
Periculoasa concurență dintre societate și stat.....	188
Independența ministerului de finanțe.....	191
Despre neîncredere ca mod de a fi tipic românesc	194
Animalul sălbatic al politicii românești	197
Despre Ceaușescu, fără patimă	200
El, veneticul	203
Sfârșitul războiului cu natura.....	206
Sindromul nou-născutului maculat	209

O revoluție în taxare - impozitul unic și global pe profitul multinaționalelor	212
Beteșugul de a fi normal	215
Bugetarul român	218
Despre școală și despre viitorul nostru	221
Dă-mi o țigară !!!	225
Capitalismul de dincolo de gard	228
Colegul nostru robotul	231
AUR, sau despre cum cineva se joacă cu focul	234
Alimentul și industria alimentară, despre asta este vorba	237
Cât de mare este datoria noastră publică sau despre suveica numită România	240
Blestemul deținerii unei mașini	243
Sfărâmarea tradiției - unul dintre păcatele lumii civilizate	246
Învrăjbire și inechitate socială	249
Despre discursul dlui Eduard Hellvig rostit la Universitatea Babeș Bolyai	253
Despre suveranitate și limitele sale cu ajutorul lui Constantin Rădulescu Motru	257
Conspiraționistul	261
Răul ca fapt banal	264
Securitatea l-a ucis a doua oară pe Gheorghe Ursu	267
Este timpul unei conștiințe planetare a omului care să-l ducă spre o pace eternă	270
Sacralitatea laică a Universității	273
Procesul maimuțelor	276
<i>Instituțiile statului</i> nu mai sunt ale statului	279
Delirul care a cuprins România	282
Nu mai suntem „în urma tuturor neamurilor”	285
Impozitul pe profit a murit	288
Fascismul revine în forță	291
Domnului Andrei Pleșu, răspunsul așteptat. <i>Despre foame este vorba</i>	294
Anxietatea istorică a neamului nostru	298
În apărarea unui indezirabil - bugetarul român	301
Bibliografie	305
Index de nume	309

Introducere

Cartea de față este scrisă din drag de România. Este dificil pentru un om care-și iubește țara s-o vadă contorsionată în tot felul de căutări și întrebări fără răspuns. Este ceva de schimbat și ceva de corectat în socialul românesc. Este ceva de spus și oamenii care știu lucruri ar trebui să vorbească. Poate că nu ne vom putea ridica niciodată la înălțimea dezbaterii de idei din perioada interbelică, dar putem încerca câte ceva. Lucrarea aceasta este un semnal într-o lume intelectuală extrem de retrasă și de tăcută. Am putea s-o numim chiar indiferentă. Ori, este ca un fel de trădare să fii indiferent față de țara ta și față de problemele ei. Cine știe ceva trebuie să vorbească. Să intre în dezbateri astfel încât să începem să oferim soluții. Este, așa cum îi spune și subtitlul, o carte despre cum și ce trebuie să facem pentru devenirea țării noastre. Este îngrijorător să credem că putem sta pe loc sau putem involua. România și noi prin ea, trebuie să mergem mai departe. Timpul nu stă pe loc și nu ne așteaptă.

Volumul de față este unul de publicistică. Sunt eseuri publicate sau unele nepublicate. Este al treilea volum de acest fel după *Pe patul lui Procust*² și *Ridică-te și mergi*³. Este un fel de continuitate pe care o afirm aici, între aceste cărți. Fiecare dintre ele și-a propus să mărturisească despre probleme și dileme ale lumii în care trăim. Fie că este vorba despre lumea românească sau despre lumea cea mare. Aceste eseuri sunt scrise în contexte istorice, așa putea spune sau spune, diferite și la vârste diferite ale autorului. De aceea, pentru un cititor atent, se va observa o subtilă schimbare de tonuri sau chiar de concepții. Prima schimbare ar fi aceea că aceste texte au devenit din ce în ce mai patriotice odată cu trecerea timpului. Am văzut multe și am trăit multe în cei 33 de ani de când scriu. Am trăit o revoluție, o tranziție, o pandemie și acum trăim un război. Poziția mea s-a modificat de la un internaționalism clar spre un patriotism cu accente „fierbinți”. Pe măsură ce mă maturizez ca om și eseist așa putea chiar să spun că mă pot revendica de la trăirismul lui Nae Ionescu, Mircea Eliade și Emil Cioran. Este curios cum pe măsură ce fac documentarea pentru lucrarea mea *Gura lumii*, mă simt din ce în ce mai atras de textele acestor mari gânditori români. Este un fel de continuitate pe care acești autori ar merita-o din plin și pe care o afirm iată, aici. Sigur, între timp lumea s-a schimbat mult, veți spune.

² Editura Institutul European, Iași, 2018.

³ Editura Pro Universitaria, București, 2022.

Eu spun că nu s-a schimbat foarte mult. De altfel, nu este vorba decât de 100 de ani, adică ceva mai mult de trei generații. În acest răstimp ei au fost uitați pe nedrept. Comuniștii pur și simplu i-au interzis din librării și biblioteci încercând a-i omorî definitiv. Iată că ei nu au murit, mai mult, merită a fi redescoperiți și readuși în atenția românilor.

Și acest volum are ca temă principală căutarea adevărului. În noianul de întrebări se încearcă a se găsi și câteva răspunsuri. Este important, chiar esențial să pui întrebări, dar nu este de ajuns. Trebuie să mai dai și răspunsuri. Altfel, demersul va fi unul fără finalitate. Evident că nu există rețete ale devenirii sociale. Dar cei care mai știi câte ceva trebuie să vorbească. Este ca un fel de angajament față de destinul poporului din care venim. A nu sta pe margine, în confortul casei și averii tale este ca un fel de datorie. Mircea Eliade avea dreptate. Atunci ei aveau o țară de construit. Și noi azi avem aceeași țară de reconstruit. Nu putem ignora mediul din jurul nostru, fie că este el economic, politic sau de altă natură. În aceste eseuri mi-am propus mereu să discut și despre soluții. A ridica o problemă nu mai este de ajuns. Deja suferim de prea mult spirit critic. Suntem chiar cam acrii din cauza acestui stării permanente de critică și autocritică. Este un timp și pentru soluții și poate că acel timp a sosit.

Rămâne o carte a unui optimist, o carte despre o lume vibrantă care este țara sa. Chiar dacă tonul din unele dintre eseuri poate fi considerat pe alocuri amar, eu cred că țara noastră poate fi mult mai mult decât este acum. În cei peste 30 de ani de la Revoluție am demonstrat că putem, chiar dacă ni s-au pus praguri și piedici într-un număr infinit. Pur și simplu, țara noastră a mers mai departe cu seninătate și cu asumarea clară a țintei modernizării. În acest context, titlul principal este *Evadarea din limitat*. Pentru că despre asta este vorba. Suntem pe cale să evadăm din limitat, adică să trecem pragul ultimului clasat în Europa. Dar și să depășim un culoar îngust în care am trăit toată istoria noastră. România descoperă încet dar sigur valențele deschiderii și asumării unui destin comun, occidental. Și asta se vede mai ales din punct de vedere economic, dar nu numai. Românii sunt azi mai senini și mai asumați în raport cu destinul lor comun. Evident, asta se întâmplă și pe fondul unui declin al Occidentului. Dar este important că se întâmplă. Evadarea din limitat presupune deschiderea țării, economică și politică și asumarea unui destin în concurență recunoscută cu alte state. Și asta suntem pe cale să facem. Deja țara noastră joacă un rol important în mecanismul european politic și economic, avantajată fiind de războiul pe care Rusia îl poartă în Ucraina. Evadarea din limitat presupune acceptul deschis al schimbului economic și cultural cu lumea din jurul nostru. Și România face asta de mult timp. Suntem deja un spațiu geografic și cultural ofertant, pe care lumea îl descoperă cu surpriză.

Dar mai avem multe de făcut. Eseurile care urmează pot fi interpretate ca mici îndreptare pentru rezolvarea unei situații sau alteia. Ele vorbesc despre economie, dar nu numai. Sunt probleme culese din vasta problematică a socialului nostru. Un social agitat, vibrant, complex și dinamic. Eu cred că putem

evada din limitat și ne putem depăși pragurile și barierele psihologice și geografice. Dacă dorim, și dorim, putem vedea dincolo de vârful pantofului. Este adevărat că avem mii de ani în spate în care nu ne-am văzut nici măcar acest vârf al pantofului. Dar acum putem încerca. Contextul internațional ne este din nou favorabil și putem ridica privirea sus cu demnitate. Pentru că asta este cel mai greu lucru pe care trebuie să-l învățăm ca națiune. Să ținem privirea sus și să pășim cu demnitate. Să depășim pragul obidei ancestrale și al anxietății. Putem mai mult și trebuie să facem mai mult.

Multe dintre aceste eseuri sunt publicate, dar și mai multe sunt nepublicate. Cu timpul mi-am dat seama că trebuie să scriu într-un ritm mai alert. Revista *Dilema Veche* mi-a fost gazdă la cele publicate, lucru pentru care îi mulțumesc și aici, public. Cele nepublicate apar pentru prima dată aici, în acest volum. Sper ca acest volum să nu fie și ultimul. Vor mai fi păreri de notat și lucruri de îndreptat. Asta mi s-a întâmplat mereu. Angajamentul a făcut cumva parte din mine.

Mă adresez cu aceste eseuri în primul rând celor care decid. Îi rog deci pe oamenii interesați de politică să le citească. De aici vor afla că există soluții și că merită să te bați pentru ele. Apoi, există oameni care-și iubesc țara și care nu au răspunsuri la întrebările care-i frământă. Să citească și ei. Multe dintre aceste luări de poziție sper să le aline suferința și să le mângâie sufletul. Asta pentru că viziunea este una proaspătă, sper din toată inima. Și este vorba despre adevăr. Mai ales acest lucru este foarte important. Ca economist independent nu mă simt dator să apăr pe cineva sau să promovez pe altcineva. Niciodată nu am fost plătit în vreun fel de cineva pentru a scrie ceva. Spun asta pentru că observ, cu mare neplăcere, cum oameni aparținători ai acestei profesii spun lucruri de pe foi scrise de alții. Este un fel de rețetă, aceasta. Să plătești „specialistul” pentru ca să te apere împotriva statului sau împotriva concurenței. Și apoi, într-o lume a minciunii este nevoie și de adevăr. Pentru că trăim realmente într-o asemenea lume. Cel mai greu exercițiu azi este acela de a deosebi adevărul de minciună. Este chiar și un gest de orgoliu să spui adevărul. Să ghidăm lumea din jurul nostru cu ajutorul adevărului.

Eu nu cred că aceste eseuri ale mele vor schimba lumea. Poate că lumea va merge înainte și fără să le fi citit. Dar pentru că nu am avut ocazia să-mi ajut țara prin implicare politică directă, sper s-o ajut așa. Ele au fost scrise și din datorie. Este calea aleasă pentru a influența. O cale mai grea chiar decât implicarea directă în treburile țării. Poate că fiind publicate, cineva le va parcurge, fie și selectiv și se va lăsa influențat. Pentru că despre asta este vorba. Este bine ca cei care decid să mai și citească și să mai și afle lucruri despre lumea asupra căreia decid. Evident că soluțiile mele nu sunt infailibile. Ce pot să spun este că le-am scris din poziția de cadru didactic universitar, adică de om care stă aproape de știință. De cele mai multe ori nu exprim păreri proprii, ci caut calea adevărului științific. Nu sunt deci părerile mele, ci sunt dezbateri în jurul legității sociale. Am apelat, atunci când am simțit nevoia, la documentare și la

surse care să mă susțină. Este bine să căutăm sprijin asupra problemelor luate în dezbatere. Și acest sprijin poate să vină de la specialiști care sunt și mai apropiați de domeniul dezbătut. De aceea, lucrarea conține notițe bibliografice și o bibliografie.

De unde vine titlul lucrării? Este inspirat dintr-un text hegelian. Iată despre ce este vorba: „Marea ne oferă reprezentarea indeterminatului, a nelimitatului și a infinitului, iar omul, simțindu-se așezat în acest infinit, câștigă astfel curajul evadării din limitat. Marea ispitește pe om la cuceriri, la piraterie, dar în aceeași măsură, la câștig și la dobândire de bunuri: uscatul, șesul, văile îl leagă pe om de pământ; el se prinde astfel într-un lan nesfârșit de dependențe, pe când marea îl duce în afara acestor sfere îngrădite. Cei care străbat mările țintesc și la profituri, la posesiune, dar mijlocul de care se folosesc este nepotrivit, în sensul că-i expune la primejdia de a-și pierde proprietatea și chiar viața. Mijlocul este deci opus scopului pe care îl urmăresc. Dar tocmai aceasta este trăsătura ce înalță profitul și activitatea negustorului, conferindu-i un caracter de bărbăție și noblețe. Cutezanța este inerentă acestor activități, iar bărbăția este în același timp legată de prudență. Într-adevăr, curajul în fața mării trebuie să fie în același timp și viclenie, deoarece este vorba despre elementul cel mai viclean, mai inconstant și mai înșelător. Această întindere nesfârșită este absolut maleabilă, căci ea nu rezistă nici unei presiuni, nici chiar celei mai ușoare adieri; ea pare infinit de nevinovată, îngăduitoare, prietenoasă și mlădioasă, dar tocmai această putere de mlădiere face ca marea să se transforme în cel mai periculos și mai violent element. Unei asemenea înșelăciuni și violențe omul nu-i poate opune decât o simplă bucată de lemn și, încrezându-se numai în curajul și în prezența sa de spirit, el pășește de pe un element ferm pe ceva ce nu se sprijină pe nimic, ducând cu sine suportul său artificial”⁴.

Putem spune, în urma analizei textului hegelian că oamenii, în funcție de spațiul geografic în care trăiesc, dezvoltă o cultură „limitată” sau terestră și una „nelimitată” sau cultura deschiderii, a mării. Culturile terestre pot fi descrise, în oglindă cu dezbaterile lui Hegel, ca fiind: bine determinate geografic; limitate ca arie de cuprindere și reprezentare; sunt culturi în care oamenii sunt profund legați între ei și dependenți; vecinătatea este determinantă; cooperarea între oameni este mai dificil de atins pentru că ei pot supraviețui și prin egoism; sunt conservatoare din punct de vedere economic deoarece pământul este același, anotimpurile sunt aceleași, recolta este aproximativ aceeași; sunt culturi stabile (înghețate) în care oamenii sunt mult mai puțin îndrăzneți și curajoși. Și mai ales, sunt culturi în care vecinătatea poate fi una „spate în spate”, așa cum se întâmplă la noi, la români, și nu numai. Vom insista asupra acestui aspect deoarece ni se pare relevant în ceea ce înseamnă țesătura socială a unor asemenea culturi. A sta

⁴ Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Prelegeri de filosofie a istoriei*, Editura Humanitas, București, 1997, p. 88.

spate în spate este posibil pe uscat, dar nu este posibil pe mare. Pe mare lucrurile sunt profund diferite. Așa cum subliniază și Hegel, marea apropie oamenii și-i face mai solidari. Îi învață că nu pot supraviețui decât dacă sunt solidari între ei și cooperează. Pe corabie, nu pot exista parteneri care să trădeze sau care să fie egoiști. Egoismul unuia poate fi plătit cu viața de către toți ceilalți. Marea, așa cum o descrie și Hegel, nu iartă și nu permite nimic. Cooperarea și generozitatea, altruismul, sunt condiții de bază ale supraviețuirii. Dimpotrivă, uscatul permite manifestări tipice de egoism și răutate.

Despre asta este vorba. Despre zbaterea noastră în a ne depăși limitele date de istoria, de geografia și de trecutul nostru. Eu cred că putem. Chiar dacă afirmația trebuie văzută în termeni istorici. Adică ne trebuie timp pentru a ieși din limite și a păși în istorie. Cât timp? Iată câte am făcut numai în ultimii 30 de ani. Cu tot spiritul critic ce ne apasă pe toți eu cred că trebuie să fim totuși optimiști. Peste încă 30 de ani România va fi o țară dezvoltată, un spațiu european special. Asta dacă vom avea parte de pace în lume. Și considerațiile acestea sunt valabile doar în acest context.

Închei aici scurta mea introducere dorind mult succes cititorului !!!

Autorul

Despre eternizarea pe funcții în învățământul superior

Se discută foarte puțin la noi despre învățământul superior. Temele sunt legate mai ales de fabricile de diplome și despre impostura celor care plagiază. Da, le recunoaștem ca fiind teme valide. Numai că dimensiunile celor două probleme nu sunt cunoscute. Se întâmplă așa pentru că din interior, nimeni nu vorbește niciodată. Cei foarte buni nu sunt interesați de subiect, considerându-l a nu fi de nasul lor, iar cei mediocri îl evită în mod deliberat, știindu-se cu musca pe căciulă. Cert este că învățământul superior de la noi din țară se află într-un mare impas. Este un impas calitativ, dar și structural. Practic, universitățile funcționează ca un fel de licee cu pretenții, copleșite de birocrăție și corupție. Este foarte multă corupție și enorm de mult clientelism în învățământul superior de la noi. Și asta pe fondul eternizării pe funcții.

Pentru a se ajunge aici, toată lumea a lucrat la desființarea prevederilor Legii 1/2011 care limitau numărul de mandate pentru rectori. Și așa, la introducerea acelor prevederi a fost o mare vânzoleală. Cum au pus din nou mâna pe minister, tovarășii le-au abrogat sau le-au modificat. Așa se face că astăzi, numărul de mandate al rectorilor este unul nelimitat. Totul este să nu ajungi să ai mai mult de două mandate complete succesive. Pentru a evita o asemenea situație, foarte mulți rectori din țară, s-au suspendat din funcții câteva zile. Mandatul devenea unul incomplet, astfel că „șeful de profesie” respectiv putea să candideze din nou. Este incredibil cât de jos pot să ajungă unii oameni și este incredibil cum legiuitorul le deschide drumul unei asemenea nimicnicii. În cursul procesului de alegeri din anii 2019 și 2020, s-a produs la noi în universități eternizarea pe scaune pentru unii oameni, care lipsiți de rușine sunt deja la al treilea sau la al patrulea mandat de rector.

O altă nebunie pe care o trăim este artificii conform căruia un asemenea individ nu numai că poate să aibă oricâte mandate dorește, dar pur și simplu, poate să putrezească pe scaunul respectiv. Astfel, o prevedere a legii care permite prelungirea de activitate anuală, la cei care au împlinit 65 de ani, cu acordul senatului universității a fost extrapolată astfel încât oamenii să poate deține și funcții de conducere în interiorul acestei prelungiri. Așa se face că la noi, dețin funcții de conducere oameni sau femei, fără nici un fel de relevanță pentru mediul academic normal, care au peste 65 de ani sau chiar peste 70 de ani.

Să te afli zeci de ani în fruntea unei universități înseamnă o nebunie pentru mediul din interiorul unei asemenea instituții care se poate numi a fi

blestemată. Pagubele umane și materiale sunt incalculabile. Oamenii respectivi, în mod natural, dezvoltă o clientelă și dependențe de tip oligarhic, enorme. Acolo, nimic nu mișcă fără ca acel om sau acea femeie să știe despre ce este vorba. Se fură, iar universitățile respective sunt folosite ca adevărate suveici mari producătoare de profituri și avantaje. Este acum în România un fel de aristocrație putredă, coruptă până în măduva oaselor, dar care își joacă bine rolul de elită a unei țări îngenuncheate și supărate, așa cum este țara noastră acum.

Situația nu interesează pe nimeni pentru că instituțiile respective nu mai pot reacționa. Ele, deși sunt universități, sunt pur și simplu paralizate în mecanismele decizionale. Nu există un autocontrol și nici cultură internă, managerială și academică. Universitățile de acum din România sunt paralizate de impostori veșnici, putrezi și la propriu și la figurat. Ministerul, adică cel chemat să se autosesizeze cu privire la subiectul nostru este foarte bine păzit de aceiași impostori. Nimeni nu ajunge ministru sau secretar de stat „la superior”, dacă nu trece prin filtrul mafiei. Ministerul se face că nu vede, deși acolo ajung extrem de multe semnale din sistem cu privire la abuzuri și la fraude. Cinism și indiferență, acestea sunt cuvintele la ordinea de zi. Și mai ales există, este prezentă la tot pasul, tăcerea. Este multă tăcere, pentru că cei care au avut curajul au fost deja dați afară din sistem. Au fost lăsați fără cariere și fără locuri de muncă. Dacă nu ești de partea lor, ai parte de dosare, urmăriri, sancțiuni, excluderi. Ești un fel de paria, un individ nefrecventabil, căruia nimeni nu-i mai dă nici măcar bună ziua.

Marele blat

Înainte de a scrie aceste rânduri despre politica de la noi, mă simt obligat a pune în evidență câteva idei despre politică în general. Asta pentru că activitatea în sine tinde să se demonetizeze sub loviturile populismului contemporan. Este cea mai importantă dintre activitățile umane pentru că ea se ocupă de conducerea oamenilor asociați în formațiuni politice cărora le-am dat denumirea de state. Politica există nu din momentul în care un hoț s-a întâlnit cu un prost (așa cum scriu proștii pe Facebook), ci din momentul în care oamenii au început să se organizeze, realizând că organizați își pot învinge mai ușor frica de necunoscut. Pentru că despre asta este vorba, frica l-a determinat pe om să se asocieze, iar asocierile respective, oricum s-ar fi numit aveau nevoie de lideri. Mai întâi aceștia au fost preoții. Ei aveau legătura cu puterea zeilor și de acolo își revendicau dreptul de a conduce oameni. Puterea exercitată de către preoți era una de ordin mistic. Acest ceva mistic s-a păstrat până în ziua de azi, chiar în condițiile în care politica s-a îndepărtat mult de legătura cu zeii și oamenii politici nu mai exercită puterea ca efect al relației lor cu divinitatea.